

**Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"
включено до переліку наукових фахових видань України з
питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України
від 29.12.2014 № 1528)**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2017 **Назад Головна**

УДК 339.137.2:658

*П. І. Безус,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
В. І. Терещенко,
магістрант кафедри менеджменту,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*P. I. Bezus,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of Management Department,
Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv
V. I. Terefenko,
Graduate Department of Management, Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv*

MANAGEMENT ORGANIZATION IN THE COMPETITIVENESS OF EUROPEAN INTEGRATION MANAGING CHANGE IN OUTPUT

Конкурентоспроможність організації як об'єкту правління є сукупністю взаємопов'язаних елементів, спрямованих на забезпечення сильних конкурентних шляхів, підтримання існуючих і створення нових конкурентних переваг.

У дослідженні визначено місце такого явища як конкурентоспроможність підприємства в загальній класифікації об'єктів управління. З'ясовано, що його можна віднести до функціональних (на відміну від виробничих і структурних), які вимагають розробки спеціального механізму управління. Проаналізовано підходи різних науковців до поняття «управління конкурентоспроможністю» та його елементів, запропоновано власне тлумачення особливостей управління конкурентоспроможністю підприємства.

The competitiveness of the organization as object of management is a set of interrelated elements to ensure a strong competitive routes, maintain existing and create new competitive advantages.

In a study of the place the phenomenon of competitiveness in the overall classification of facilities management. It has been found that it can be

attributed to functional (as opposed to industrial and structural), which call for a special management mechanism. Researchers analyzed various approaches to the concept of "competitiveness management" and its elements, features offered own interpretation of competitiveness management company.

Ключові слова: управління, конкуренція, конкурентоспроможність, об'єкт управління, євроінтеграція.

Keywords: management, competition, competitiveness, project management, European integration.

Постановка проблеми. В процесі євроінтеграції ринкові перетворення в Україні зумовлені змінами в системах управління підприємствами та організаціями, адекватні зовнішньому конкурентному середовищу. Конкурентоспроможність організації як об'єкту управління є сукупністю взаємопов'язаних елементів, спрямованих на забезпечення сильних конкурентних шляхів, підтримання існуючих і створення нових конкурентних переваг. В Україні відбувається посилення конкуренції, внаслідок чого керівники організацій знаходяться в постійному пошуку нових (адекватних умовам конкуренції) інструментів управління конкурентоспроможністю підприємства, що і зумовлює актуальність вивчення цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід назначити, що одним із найдієвіших засобів забезпечення конкурентоспроможності є система управління конкурентоспроможністю. Дослідженням даної проблеми займалися багато вчених таких як Ф. Котлер, М. Портер, Р. Фатхудінов, Г.Азоев, В. Дикань, Т. Маслова, Л. Піддубна, Е. Сапронова, Г. Скудар, В. Холод, В. Шинкаренко, Л. Шевченко та багато інших. У наукових працях та практичних рекомендаціях дослідників висвітлено різні методичні підходи до управління конкурентоспроможністю продукції. Про те існують питання у цій сфері, що потребують подальшого дослідження та вивчення.

Формулювання цілей статті. Метою проведення дослідження є поглиблення теоретичних і методичних положень управління конкурентоспроможністю організацій в умовах євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні підприємства, організації знаходяться в середовищі, яке постійно змінюється. У періоди корінних структурних перетворень можуть утримати позиції тільки ті організації, які вчасно передбачають тенденції змін і миттєво пристосовуються до них, використовуючи можливості і шанси середовища свого функціонування [1, с. 66]. Конкуренція є досить тонким та гнучким поняттям. В умовах скорочення попиту на товар або послугу найбільших труднощів зазнають виробники неякісної продукції, неефективні підприємства. При всій масштабності конкурентної боротьби вирає той, хто аналізує і бореться за свої конкурентні позиції. Однією з головних причин сучасної низької конкурентоспроможності українських товарів та послуг є неспроможність вітчизняних підприємств відстоювати та розширювати частку ринку, просувати товари та задовольняти інтереси споживача у повній мірі. Крім того важливою проблемою стає кількісна оцінка рівня конкурентоспроможності товару і управління нею, так як це досить трудомісткий, інтегрований процес, що складається із взаємопов'язаних складових і від якого залежить конкурентоспроможність всього підприємства.

Складність управління конкурентоспроможністю підприємства полягає у тому, що немає достатньої кількості теоретичних і практичних методик досягнення та підтримання позицій конкурентоспроможності підприємства.

Управління конкурентоспроможністю не еквівалентне всій діяльності організації з досягнення кінцевих цілей, а включає в себе ті функції, що пов'язані з розробкою і реалізацією стратегії конкуренції, стимулюванням до реалізації, цільовою орієнтацією різних видів діяльності. Досягнення конкурентоспроможності є стратегічною ціллю діяльності організацій в умовах європейського ринку, для досягнення якого необхідна консолідація всіх підрозділів і ланок системи управління підприємства.

Конкурентоспроможність підприємства в загальній класифікації об'єктів управління можна віднести до функціональних (на відміну від виробничих і структурних), які вимагають розробки спеціального механізму управління.

Як свідчать літературні джерела, за своїм предметним змістом управління конкурентоспроможністю стосується діяльності організації на внутрішньому й європейському ринку, приділяючи увагу не стільки наявним ресурсам і процесам, скільки можливостям нарощування свого ресурсного потенціалу. Тобто основною особливістю управління конкурентоспроможністю підприємства є його орієнтація на майбутнє. Необхідність управління конкурентоспроможністю підприємства обумовлюється, насамперед, триваючими швидкими змінами зовнішнього середовища, виникненням важко передбачуваних економічних і фінансових ситуацій.

На наш погляд, саме ефективна система управління конкурентоспроможністю організацією забезпечить стійке положення підприємства на ринку, забезпечуючи стабільне підвищення його конкурентних переваг у швидко мінливих умовах зовнішнього середовища.

На думку Фатхутдінова Р. А., під управлінням конкурентоспроможністю підприємства розуміють аспекти виконання загальних функцій управління, які визначають стратегію і політику у сфері створення й реалізації конкурентоспроможних товарів, цілі й відповідальність у даній сфері діяльності суб'єкта господарювання, що реалізуються за допомогою таких засобів, як планування конкурентоспроможності, оперативне управління нею, її забезпечення й підвищення в рамках певної системи конкурентоспроможності [2].

Дослідники Сисоєва Е.О., Франів І.А., Коваль Л.М., Русин-Гриник Р.Р. вважають, що управління конкурентоспроможністю підприємства є відкритою системою, що має входи і виходи, а також складається з керівної та керованої систем, що тісно взаємодіють, оскільки є органічно взаємопов'язаними [3; 4].

Слід зазначити, що керівна система містить ті складові елементи, які забезпечують процес управління. До складу керованої системи входять елементи, які забезпечують безпосередній процес виробничої, господарської, комерційної та інших видів діяльності.

Вважається, що структуру основних елементів системи управління конкурентоспроможністю формують програмно-цільові комплексні блоки, що відображають конкретні організаційні, економічні, техніко-технологічні заходи в їхньому взаємозв'язку і взаємозалежності, реалізація яких сприяє результативному здійсненню управлінських рішень у цій сфері діяльності. До найважливіших з них віднесено: вибір стратегічних напрямків досягнення синергії корпоративного менеджменту; комплексний підхід до управління конкурентоспроможністю наукомісткої продукції; реформування системи управління персоналом та трудовою мотивацією; системний підхід до підвищення ефективності планування та диверсифікації виробництва; вдосконалення внутрішньої фірмової системи обліку та аналізу, фінансового менеджменту.

Кожний з блоків, своєю чергою, розглядають як систему, що охоплює різноманітні системотворні компоненти. Всі блоки системи пов'язані один з одним і цим самим створюють визначену цілісність. Вони об'єднані єдиним принципом – кожен з них забезпечує рішення проблеми підвищення конкурентних можливостей підприємства, зміцнення його позицій на ринку, забезпечення стійкого розвитку в наслідок створення і підтримання конкурентних переваг.

У сучасній теорії і практиці домінує ідея розглядати управління конкурентоспроможністю підприємства як взаємозалежний процес планування, організації, мотивації і контролю, потрібний для досягнення цілей організації. Управління конкурентоспроможністю можна також розглядати як сукупність зазначених елементів [4].

На думку дослідника Дикань В.Л. [3], елементи управління конкурентоспроможністю організацій такі:

- *планування*: розроблення продукції, виробництва, збуту;
- *організація*: оптимізація організаційної структури, забезпечення ресурсами, НДДКР, стимулювання збуту;
- *мотивація*: робітників підприємства, контрагентів;
- *контроль*: якості управлінських рішень, якості продукції, якості ресурсів; реалізації управлінських рішень; відстеження рівня конкурентоспроможності.

На думку автора [3], основну роль у системі управління конкурентоспроможністю організацій відіграє управління конкурентоспроможністю продукції, яка формується на етапах розроблення, виробництва й реалізації продукції. Категорії конкурентоспроможності продукції та підприємства мають високий ступінь взаємозалежності. Водночас конкурентоспроможність продукції є окремою та незалежною категорією, оскільки вона більше пов'язана із успіхом продукції на ринках збуту, ніж із особливостями функціонування підприємства. Тобто, вирішальну роль в управлінні конкурентоспроможністю має відігравати управління конкурентоспроможністю його продукції.

У процесі євроінтеграції можливості підприємств з управління конкурентоспроможністю продукції, обмежені наявними в його розпорядженні фінансовими, трудовими ресурсами, часом, а також виробничими потужностями й технологіями.

Як зазначають дослідники Герчанівська С. та Рапіцький Т. [5], елементами системи управління конкурентоспроможністю продукції виступають:

- планування: випуску продукції; заходів із регулювання конкурентоспроможності продукції; виходу на нові ринки збуту; виходу на ринок нової продукції;
- організація: зміна значень чинників конкурентоспроможності; перерозподіл існуючих ресурсів; введення нових ресурсів;
- мотивація: системи збуту; робітників підприємства; споживачів;
- контроль: якості продукції; якості ресурсів; реалізації управлінських рішень.

Як зазначено в науковій економічній літературі, вирішальну роль у здійсненні управління конкурентоспроможністю підприємства через управління конкурентоспроможністю продукції відіграють пріоритети управління, під якими розуміють цільові значення параметрів виробничо-економічної діяльності підприємства.

Провідні економісти до основних пріоритетів управління відносять: рентабельність виробництва, розмір прибутку, частку окремих видів продукції на конкретних ринках збуту, мінімальний обсяг реалізації продукції по видах на конкретних ринках у натуральному вираженні. Перелік пріоритетів управління може бути досить широким, він залежить від ситуації на підприємстві, цілей і стратегій керівництва, волі власників капіталу підприємства.

Висновки з даного дослідження. Отже, аналіз особливостей управління конкурентоспроможністю підприємства показав, що сучасне підприємство, яке функціонує в умовах європейських ринкових відносин, як один із основних механізмів забезпечення своєї життєдіяльності, повинне використовувати системне стратегічне управління конкурентоспроможністю, сутність якого полягає в розробленні стратегії та довготермінової програми дій для досягнення цілей і вирішення завдань щодо підтримання або підвищення конкурентоспроможності з використанням обмеженого обсягу ресурсів у певній ринковій ситуації.

Вочевидь, з одного боку, проблеми якості, ресурсозбереження, вивчення інфраструктури внутрішніх і зовнішніх ринків, з іншого боку – всі загальні функції управління: стратегічний маркетинг, планування, організацію процесів, облік і контроль, мотивацію й регулювання, всі стадії життєвого циклу керованих об'єктів. Конкурентоспроможність підприємства в сучасних умовах господарювання визначається, перш за все, умінням максимально використати в своїх інтересах ринкову ситуацію, що склалася або може скластись на визначений проміжок часу, для збільшення виробництва, надання послуг, товарообігу та одержання максимального прибутку. Головне, оцінити можливості підприємства щодо поліпшення або утримання своїх позицій.

Отже, потенційні можливості організацій і є головним у конкурентній боротьбі, в якій перемагає той, хто має більший потенціал до росту, до завоювання різних ринків, до агресивного наступу, до маневрування на ринку.

Література.

1. Безус П.І. Управління змінами обсягів виробництва / П.І. Безус, О.О. Волошенко // Економіка та держава. – 2017. – №2. – С. 66-68.
2. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспроможність організації в умовах кризи: економіка, маркетинг, менеджмент / Фатхутдинов Р. А. – М.:Видавничо-книготорговий центр "Маркетинг", 2002. – 544 с.
3. Дикань, В.Л. Стратегічне управління конкурентоспроможністю як чинник інноваційного розвитку підприємства / В.Л. Дикань // Маркетинг: теорія і практика. – Луганськ, 2010. – №16. – С. 55–58.
4. Сысоева Е.А. Факторы конкурентоспособности предприятия: подходы и составляющие / Е.А. Сысоева // Экономика и управление. Экономические науки. – 2010. – № 12 (73). – С. 283–287.
5. Герчанівська С. До питання управління конкурентоспроможністю підприємства/ С. Герчанівська, Т. Рапівський // Галицький економічний вісник. — 2011. — №3(32). — С.103-107.

References.

1. Bezus, P.I. and Voloshenko, O.O. (2017), "Managing change in output" *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 66-68.
2. Fathutdynov, R.A.(2002), *Konkurentospromozhnist' orhanizatsiyi v umovakh kryzy: ekonomika, marketynh, menedzhment* [Competitiveness organization in crisis: economics, marketing, management], Publishing and bookselling center "Marketing", Moscow, Russia.
3. Dykan', V.L. (2010), "Strategic management as a factor in the competitiveness of innovative enterprises" *Marketynh: teoriya i praktyka*, vol. 16, pp. 55–58.
4. Sysoeva, E.A. (2010), "Factors of enterprise competitiveness: approaches and components" *Ekonomika i upravleniye. Ekonomicheskkiye nauki*, vol. 12 (73), pp. 283–287.
5. Herchaniv's'ka, S. and Rapits'kyu, T. (2011), "On the issue of competitiveness management company" *Halyts'kyu ekonomichnyy visnyk*, vol. 3(32), pp. 103-107.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2017 р.